

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 8. De sexta specie Irregularitatis ex defectu Sacramenti, seu
digamia,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](#)

vt habet Couar. in memorato cap. 8. §. 1. num. 2. Altera est; vt matrimonium publice, & non clandestine celebratum sit; altera, vt coniuges contrahant bona fide, id est, nesciant huiusmodi impedimentum. Quamquam satis est, ut alterutre nesciat, iuxta cap. Ex tenore, & cap. Peruenit. Qui filii sint legitimi.

Idem iudicandum est, si positis his conditionibus matrimonium inualidum, existimetur validum ex errore iuris; dummodo error sit iustus, & probabilis: ita ut bonam fidem producat: prout sit in dubia iuris decisione, de qua est controversia inter Doctores: quorum alij hanc, alij aliam diuersam opinionem profiteantur: quod etiam in citato §. 1. habet Couart. num. 9. Ex quo in praecedentibus num. 5. 6. & 7. adde in hoc casu filios censeri legitimos; non tantum eos qui generati sunt ante factam quæstio nem de validitate matrimonij, sed eos etiam, qui postea generantur lite pendentia: sive concipiuntur ante latam sententiam lice pende: post latam sententiam, pendente termino decem dierum: qui à iure, per cap. Non solum, de appellationibus, in 6. datur ad appellandum: sive etiam pen dente appellatione à sententia lata contra matrimonium ipsum. Eadem habet, & confirmat Maiolus lib. 1. cap. 5.

Sextum est: Cum matrimonium inter infideles, sive paganos sive Iudeos contractum, valuit iuxta propriam ipsorum legem, etiam in inualidum fuerit iure Canonico: itales coniuges ad Christi fidem convertauntur, filios ex eismodi matrimonio natos, legitimos esse: ex cap. vltimo, Qui filii sint legitimi: neque matrimonium illud assumpta fide dirimitur ex cap. De infidelibus, De consanguinitate, & affinitate. Istud quoque obseruat Couarr. initio cit. §. primi.

Septimum est: Expositos, quando parentes ipsorum ignorantur, tuitus esse haberet pro illegitimis: quia quantumvis legiti interdum exponunt ob parentum egescem, vel ignoriam: id tamen non est ita frequens in eis, ac in illegitimis, qui sive à parentibus exponuntur ad vantandam turpitudinis infamiam. Quamquam tamen probabile est, ordinatus bona fide (cum in dubia melior sit possidentis conditio) posse citra dispensationem exercere Ordinem suscepit: ut notat Couar. ad Clem. Sifnoju. De homicidio 1. par. in initio num. 9. Et confirmatur ex eo, quod ipsos esse expositos nihil obstat eis, iuxta cap. viii. De infantibus, & languidis expositis. Sed negandum non est, quin & tuitus sit dispensationem petere: quia dare potest Episcopus, & qui non presumitur probabilitate illegitimus, ut docet Suarez in citata discept. 50. se ct. 4. num. 4. hac maxime ratione nixus, quod in eo casu, sicut & in aliis nonnullis, authoritas Prælati cum opinione probabili, sufficiat ad pacandam conscientiam.

Octauum est: Si si qui natus est in matrimonio legitimo, & se legitimum bona fide putat, à matre audiat se illegitimus esse, nō teneri simpliciter dicenti credere, vt notat D. Anton. 3. part. ii. 28. cap. 4. paulo ante §. 1. Syllo. verbo, illegitimus, num. 2. & Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 201. Neque enim in re tanu momentu tenetur, imo non debet permettere se ob leues suspiciones detrahi de sua bona fide, sive promouendus ad Ordines, sive iam promotus. Adfert vero matri rationes tam multas, & tam probabiles ut sufficientem ad faciendam certam fidem, tenetur credere, & plane se pro illegitimo getere, ex D. Anton. ibidem. Quod si tales adferat que tantummodo faciant filium dubium, an legitimus sit; is non debet quidem promoueri ad Ordines sine dispensatione: quia in dubitis pars tuor est lequenda: neque promotus exercere actum Ordinis (si conscientia motu intimo propendeat ad credendum matri asserti se illegitimus esse) donec ad cautelam obtineatur dispensationem: quia non licet contra conscientiam agere. Attamen si nullo interiori conscientia motu ad credendum propendeat: imo legitimum se esse credat; nec abstinere, nec dispensationem petere teneat: vt ex Panormit. ad cap. 1. De filiis presbyterorum, & ex Summi starum communis sententia refert Maiolus lib. 1. cap. 7. vbi additum dubium est de iure an quis illegitimus sit, ipsum & à suscipiendo Ordinibus, & à suscepito exercendis debere abstinere, donec difficultas sit decisa.

Nonum est: Ad hanc speciem irregularitatis posse reduci eam, cuius meminit Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 205. & quæ hæreticis, ac credentibus, receptatoribus, defensoribus, & fautoribus eorumdem: ac filii ipsorum, filiorumque filii imponitur, per cap. Quicumque, §. Hæretici, De hæreticis in 6. Quod adverte intelligendum esse de filio in paterna linea quoad 1. & 2. graduum: & in materna, quoad primum tantum: itemq; de parentibus, qui tales mortui sint, nam si ante mortem reconciliati fuerint Ecclesiæ, neque filij, neque nepotes ipsorum promoueri prohibentur: quod virumque habetur ex cap. Statutum scilicet, eodem tit. & libro. Obiciuntibus autem, quod in illis capitulis sermo sit tantum de beneficiis, & officiis Ecclesiasticis. Respondendum est, id quidem verum esse: sed quia in eo maior ratio est Ordini, quam illoquin prohibendorum talibus personis; eo ipso quod ea excluduntur a beneficiis, & officiis, merito intelliguntur ab Ordinibus exclusæ. Quamquam tamen existimat Henriquez in lib. 1. cap. 5. §. 4: quod si occulta fuerit hæresis aut in natione infecta pater decesserit in publica hæresi absq; nota infamie; non videatur filius Catholicus fieri irregularis. Id quod Satyrus, in lib. 6. Theſauri casuum confit. cap. 10. num. 4. approbat. Quæ opinio, non caret probabilitate: ut licet colligere ex dicendis in sequenti hu. 193. verisu. Quamquam:

C A P V T VIII.

De sexta specie irregularitatis, ex defectu sacramenti, seu digamia.

S V M M A R I V M.

- 80 Irregularitas contrahitur ex digamia.
 81 Tribus modis potest quæ digamia esse, re, interpretatione, & similitudine: & quæ re, ac quæ interpretatione digamus dicatur.
 82 Non est irregularis, qui dicit extra matrimonium corrumpam, non ab alio, quam a se.
 83 Est irregularis qui et si virginem duxerit, eam tamen in adulterium lapsam carnis dixerit cognovit.
 84 Irregularis est quisquis cum duabus contrahit, etiam si alterum, aut virumque matrimonium sit inualidum: sicut & qui cum serua aut cum mima.
 85 Duo requirunt ad bigamiam ut inducatur irregularitatem: unde nonnulla inferuntur.
 86 Ratio cur quis sit irregularis, contrahens cum corrupta, non item si ipse corruptus.
 87 Quæ dicatur similitudine digamus.
 88 Nec Lucas, nec minoribus tantum Ordinibus initiatus, obnoxius est tali irregularitati.
 89 Cum digamore, aut interpretatione, solus Papa dispensat.
 90 Cum digamo similitudine potest nonnumquam Episcopus dispensi, etiam ad maiores Ordines.

DIGAMIA M efficer hominem irregularem, habetur ex cap. 3 prioris ad Timoth. per ea verba, Oportet Episcopum in reprehensibilem esse, vnius vxoris virum: & ex distin. 34. cap. Præcipimus, cap. Si quis viduam, & cap. Lector. Item ex titulo De bigamia non ordinantis cap. 1. & 3. ita ut sine dispensatione, ne quidem ad Ordines minores promoueri possit, nisi necessitas exigat, iuxta cap. Si Subdiaconus, eadem distin. 34. & Concil. Trident. scilicet 23. cap. 17. De reform. Nec item possit aliquis Ordinis actum exercere. Imo priuetur omni priuilegio Cleticali, eique sub anathemate tonsura, & habitus clericalis prohibetur, in cap. vnius De bigamia in sexto. Cuius irregularitatis imponenda, redduntur haec uera. Prima & principia ex cap. Aetius, distin. 26. & ex cap. Debinum; De bigamia: quod his conjugatus non possit apte significare unionem Domini nostri Iesu Christi cum Ecclesia unica, & sancta sponsa sua. Altera ex cap. Proposuisti, distin. 82. quod bigamia sit signum incontinentia. Postrema ex cap. Vna distin. 26. quod ad castitatem persuadendam adimat autoritatem: quodque excellentia Sacramenti Ordinis mereatur, ut bigamus ab eo arceatur.

81. Tribus autem modis iuxta glossam ad cap. 2. De bigamis, verbo, In bigamis; receptam prout habet in Enchir. Nauarrus cap. 27. num. 195. dicitur bigamus: re, interpretatione, & similitudine. Ac re quidem dicitur ille, qui habuit, & cognovit carnaliter duas legitimas vxores; sive ante, sive post baptismum utramque aut alteram habuerit, ex cap. Acutius, & cap. Deinde distinet. 26. cuius ratio proponetur in seq. num. 90. Interpretatione vero ille digamus dicitur, qui non quidem vere, sed secundum interpretationem iuris duas uxores duxit: ut ille qui duxit viduam, ex cap. Si quis viduam 1. & 2. distinet. 34. & cap. 3. De bigamis. Quod obiter aduerte non procedere, nisi matrimonium ipsum cum vidua initum, validum sit. De quo post Nauarrus Suarez tom. 5. disput. 49. sect. 3. §. Dubitatio vero. Dicitur praeterea interpretatione digamus, is qui duxit corruptam ab alio, ex cap. Curandum, distinet. 34. etiam si crediderit illam fuisse virginem, cum non esset: cumque esse communem consensum exprefit Couar. ad Clemen. Si furiosus, 1. par. §. 2. num. 2. vers. 3. Et ratio est, quam habet glossa ad cap. Nemo, distinet. 32. quod ex eo non destinat esse matrimonium corruptum ab alio.
82. Corruptam vero esse extra matrimonium ab eo solo, qui illam ducit, non efficere hunc irregularis, idem Couarruus ibidem consequenter docet; tum allatis pro ea sententiis multis auctoribus: tum hac ratione: quod talis feminina non diuiserit carnem suam in plures: ut pote ab uno tantum cognita, qui eo nomine censetur duxisse uxorem virginem cum matrimonio absterget praecedentis copulae vitum: ex cap. Tanta. Qui filii sint legitimi. Quod autem glossa 1. ad cap. Maritum, distinet. 32. contrarium ex eod. cap. colligit, ideo non videtur necessarium: quod illuc nomen concubinae non de propria, sed dealienae accipi possit, tanquam ea, quae pertale matrimonium, diuidit carnem suam.
83. Adhuc interpretatione digamus dicitur, irregularis que est ille, qui cum virgine quidem contraxit matrimonium, sed eam carnaliter cognovit, postquam adulterium commisit, ex cap. Si cuius, & cap. Si laici, distinet. 34. Quod procedit ex Nauar. in citatorum. 195. etiam per ignorantiam ei tale quid contingere: & ex Couar. ad Clemen. Si furiosus 1. par. §. 2. num. 3. etiam si adulterum uxorem cognoverit per pœnitentiam sibi reconciliatam.
84. Addit Nauar. in eod. num. 195. (quod Suarez latius tractat tomo 5. disput. 49. sect. 2.) irregulari similiter censendum est, qui cum una cocontrahit validum matrimonium, & cum alia inuidum: aut ob aliquod impedimentum inuidile cum duabus contrahit; sive utraque viuente contrahat, sive altera mortua. Quod etiam D. Anton habet 3. par. tit. 28. cap. 3. & confirmat ex cap. Nuper, De bigamis: ubi Papa, etiam si expresse dicat, talem non esse bigamum, ipsum tamen irregularis periende facit, ac si vere bigamus esset. Sicut & per cap. Si quis viduam, 2. si qui cum serua, aut cum minima, seu publica fabularum aetate matrimonium contraxerit (etiam si bigamus non sit, si illa fuerit virgo) periende ac bigamus, tanquam vilis nimis persona, irregularis efficitur: ut etiam notat Nauar. in sequent. num. 97.
85. Aduerte autem ex D. Thoma in 4. distin. 27. quest. 3. art. 1. quæstionula 1. ad 3. (quod etiam Nauar. habet in eodem cap. 27. num. 196.) bigamiam quæ irregularitatem inducit requirere coniunctionem, tum animorum per mutuum consentium contrahentium: tum corporum per carnalem copulam corundem: quod est requirere matrimonium consummatum. Erprobatur ex cap. Debitum, De bigamis, & ex cap. ultimo distin. 34. Vnde inferimus primo, solam fornicationem, etiam cum vidua non inducere irregularitatem bigamie: quia bigamia non est, vt nomen ipsum indicat, absque matrimonio. Inferimus secundo, eidem irregularitatim minime subiecti eum, qui plures habuit concubinas, sed unicam uxorem virginem duxit, ex cap. Quia circa, De bigamis. Tertio, nec eum qui duxit uxorem eam quæ matrimonio coniuncta fuit alteri, morte praevento, antequam ipsam carnaliter cognosceret, ex cap. ultimo distinctione trigesimali quarta, & ex cap. Debitum, De bigamis. Postremo nec eum qui contraxit qui-
- dem cum multis, sed cum una tantum, & ea virgine copulam habuit, prout in fine citati num. 196. Nauar. expedit.
- Ratio vero, cur aliquis fiat irregularis ex bigamia si contrahat cum corrupta, non item si contrahat ipse corruptus, post D. Thomam, in cit. art. 1. in re pensione ad tertiam questiunculam, à Sylvestro, verbo Bigamus num. 2. hoc redditur: quod consensus contrahentis matrimonium non cadat super ipsum consentientem, sed super alterum conjugem. Non enim est institutus ad coniugendum aliquem sibi ipsi, sed alteri. Quo sit ut carnis in multis diuinito, qua tollitur significatio vnionis Christi cum una Ecclesia, non operetur defectum hunc Sacramentum, quem dicimus bigamiam, in ipso coniuge qui carnem suam in multis diuinit, sed in altero, qui ei matrimonio coniungitur, vnde inquit, D. Thomas, si mulier capax esset Ordinem, & virgo nupsisset viro corrupto, ac matrimonium consummasset, ab illis excluderetur tanquam irregularis ex bigamia interpretationia. De qua re Suarez in prius citata lect. 3. §. Hæc igitur.
86. Similitudine demum bigamus vocatur is qui aliquo Ordine sacro insignitus, vel solemnis castitatis voto adductus contrahit, & consummat matrimonium; etiam cum una, & ea virgine, per cap. Quoniam quod, 27. quest. 1. & per cap. ultimo, De bigamis: Eius vero appellationis rationem hanc insinuat Palud. in 4. distin. 27. quest. 4. art. 2. sub finem: quod talis post contractum matrimonium spiritale cum Christo, per professionem in religione approbata vel faci Ordinis susceptionem, contrahat de facto alterum matrimonium carnale, & consummet. Inter quæ duo matrimonia similitudo est tantum, non identitas rationis matrimonii.
87. Lacum vero non esse irregularis, nec item eum qui initiatuuntur minoribus Ordinibus, contrahit matrimonium cum una, & ea virgine: confirmat Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 195. quia nullum datur usus quo talis irregularitas habeatur, neque villa sit irregularitas nisi à iure, ex cap. Is qui, De senten. excommunicationis in 6. De eo qui simplici tantum castitatis voto se Deo adstringit, perinde in hac iudicandum est, ac de eodem non habente tale votum, cum iura irregularitatem imponant tantum ei qui Deo adstrictus voto solemnis castitatis, matrimonium contrahit.
- Quod attinet ad dispensationem in hac irregularitate, Nauar. in sequenti nam. 197. ait omnium consensum esse, quod in ea quæ est ex bigamia vera, vel interpretatione, lolus Summus Pontifex dispensare possit ad maiores Ordines. De quo videri potest Couar. ad Clemen. Si furiosus, 1. par. §. 3. num. 4. vbi id quod Nauarrus addit Episcopum in eadem irregularitate dispensare posse ad minores Ordines quod vsum eorum iam suscepit, non item quod ad susceptionem: ita admittit, vt contrarium (quod ex D. Thoma, in verbo Bigamia, Sylvestri quest. 7. & Taberna num. 7. tradunt) putat tener posse, quoties maxima subest dispensandi causa. Id quod non videtur similiter dicendum de eo quod illi idem addunt, posse Episcopum ad maiores quoque Ordines cum bigamo dispensare, si religionem intrare velit. Namque id alienum est à communis Ecclesiæ praxi, qua Summus Pontifex plerisque Generalibus Religionum concedens facultatem cum suis dispensandi in irregularitate, solet excipere eam quæ est exhibagia.
88. Iam quod Nauar. quoque addit communem item sententiam esse, quod cum bigamo similitudine, qui contraherit cum una virgine, possit Episcopum dispensare, confirmatur per cap. primum, Qui Clerici, vel videntes. Id quod ex glossa ad verbum, Dispensative, verum est, etiam de dispensatione ad maiores Ordines & suscipiendos, & susceptos administrandos prout ex eodem cap. factis intelligitur.
89. Carterum etsi olim dubium fuerit, nunc tamen tenet communiter, ex bigamia tam si ante, quam si post baptismum contigerit, irregularitatem contrahi. Pro quo textus est in cap. Acutius, distin. 26. vbi hæc ratio tangitur: quod

quod in eo qui plures habet uxores, sive ante, sive post baptismum habuerit, deest id quod requiritur ad significandam coniunctionem Christi cum unica Ecclesia, perinde ac mulieri corrupte ante baptismum, deest id quod requiritur, ut inter sacras virgines numeretur.

112. Locus Concilij Tridentini in sess. 14. cap. 7. De reformatione, ad hanc irregularitatem spectans, quo modo accipiens sit.

LA TE pater hec consideratio: ideoq; in plura capita est distinguenda. In hoc periculum communia, in aliis specialia.

Principio autem obserandum occurrat, mutilationem membra hominis quod irregularitatem incurrendam, aequiparati seu parente e se homicidio, prout Couar. ad Clemenc. Si furiosus, initio i. rite p. tis. num. 8. expedit, post glossam eiusdem Clementinæ ad verbum Mutilat. vbi in confirmationem, Clementinæ, ex qua aperte habetur, adiungit novem canones. Adverteat item (quod Suarez tomo 3. disput. 44. sect. 2. numer. 4. habet) quia illæ irregularitates aequiparantur quidem, sed non sunt eadem, id quod circa irregularitatem ex homicidio iura disponunt spectans ad leuitatem, aut aliquam poena diuinitionem, accommodari ad irregularitatem ex mutilatione, quia fauores sunt ampliandi spectans autem ad rigorem, non extendi: nisi ius ipsum id exprimat: quia in aequiparatis, aucta poena in maiori, non sequitur auclam esse in minori. Sicque (videlicet author addit.) Congregatio Cardinalium circa privilegium Episcopis concessum in Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. De reformat. dispensandi in omni irregularitate occulta excepta proueniente ex homicidio oculo: respondit eam exceptionem tanquam rigorofam, non extendi ad irregularitatem ex mutilatione: ita ut possit Episcopus in ea dispense si fuerit occulta.

Cæterum, quoniam ad iudicandum de irregularitate proueniente ex membris mutilatione, cognoscendum est, quæ corporis humani partes, comprehendantur membra nomine: idem author ex communis sententia subiungit comprehendere illas corporis partes, quæ officium distinctum habent, ut oculus habet officium videnti, pes gradiri, auris audiendi, manus palpandi, naris odorandi, lingua loquendi. Quod quidem consentaneum est non modo philosophia, que cuique membro proprium actum attribuit: sed etiam sacris literis: ex illo D. Pauli ad Rom. 12. Omnia membra non cumdem actum habent.] Neque audiendum esse Caeteran. 2. 2. questio. 65. artic. 1. (cui tamen assentitur Sotus lib. 5. De iustitia & iure, questio. 2. artic. 1.) cum vult comprehendere quoque partes eas, quæ non habent quidem per se officium distinctum, attamen habentibus operem in officio suo exequendo: ut digitus, manus: dens, lingue: & aliae alii: Nauarrius in Enchirid. cap. 27. num. 206. offendit tum alius, tum ex eo quod alioqui non modo digitus eveni in gratia: sed etiam pars digitii, cum haec manus quoque adiuvet in suo officio, membrum dicideret, quod neque Caeteranus dixerit: Item quod ex lege Idem Offilius, ff. De adilitate edicto, habeatur, illum cui abscessus est unus digitus, aequiparati ei, cui aliquid membra est laceratum.

De aliis vero partibus quæ homini tantum ad ornatum aut tutelam membrorum sunt attributæ, ut capilli, vngues, & auriculae, multominus ratione consentaneum est comprehendere eodem membra nomine, ut de auricula Couar. expedit; afflens ex eo aliquem non fieri irregulariter, quod alteri illam abscederet. Expressit quoque de mammilla feminæ: led cum illius; perinde ac oculi sit proprium officium, aliter videtur sentendum.

Si quis opponat his: quod regula generalis sit: Eum irregulariter fieri quia alium reddit irregulariter: sicut redire potest per abscessionem digiti, vel auriculae, ut patet ex praeced. cap. 5. sect. 2. occurrentem est, eam regulam fallam esse: quod Nauar. in sequen. num. 209. ex eo confirmat, quod generans filium extra matrimonium, faciat ipsum irregulariter ex capit. 1. De filiis Presbyteriorum: non tamen ideo ipse sit irregularis. Adde quod abscedens alteri digitum, reddit ipsum irregulariter ob deformitatem, vel impedimentum ministrandi in altari: non tamen ex eo, ipse fiat irregularis, quemadmodum habet Couar.

TITVLVS TERTIVS.

De irregularitatibus que incurruuntur ex delicto.

ICET inter irregularitates quæ oriuntur ex facto, sine delicto numeretur proueniens ex homicidio lito: atque homicidij nomine, in quotidiano sermone, intelligatur tantummodo illud, quod est cum culpa, quemadmodum nota Caiet. in verbo Irregularitas, hic tamē de ea sub proposito titulo agemus, quia cum nulla sit differentia physica inter vtrumq; homicidium (tam enim unum, quam alterum constituit in occisione hominis) irregularitates prouenientes ex eis, ob coniunctionem quam habent in causa sua proxima, declarantur communis explicacione: non obstante, quod sint diuersæ ob diuersitatem mortalem eiusdem cause, possumant in ratione iusti, & iniusti.

CAPVT IX.

De irregularitate ex homicidio, quæ comprehendantur, tam septima species ex lito, quam ostendit ex illico.

S V M M A R I V M.

91. Mutilatio membra in hacce aequipollit homicidio: & quæ corporis pars membra nomine significatur.
92. Falso est regulæ, Irregulariter esse eum, qui alterum redditum redditum.
93. Nomine mutilationis in hoc negotio, non comprehenditur membra debilitario.
94. Requisita ut quis censetur incurrisse irregularitatem ex homicidio: ac primo, ut si baptizatus, & mentis complicitus.
95. De ebrio, & amante quid sit tenendum in hacce.
96. Ex cuiusunque hominis occidente, aut mutilatione irregularitas nascitur.
97. Occisionem, aut mutilationem oportet esse factum, ad incurvandam irregularitatem: nec sufficit voluntas, etiam cum conatu.
98. Sufficit vero causam propinquam dedisse homicidio, vel mutilationi.
99. Quia censetur causa propinquia quoad hoc negotium.
100. Quatenus ab irregularitate excusat qui armis, aut venenavendunt, aut qui horribiliter multos ad pugnam.
101. Si homicidium, aut mutilatio non sequatur ex causa data, non incurritur irregularitas.
102. Quando irregularitas incurrit ex eo, quod causa detur ut quis citius morietur, aut mutiletur.
103. Ex aliquorū sententia parum, & ex pietate cooperans, excusari potest ab irregularitate: & de infirmitate excusante.
104. Denegata est vita cum defensione excusante ab irregularitate.
105. Circa quam nonnulla sunt ponderanda: ac primo, virum aliquando potius vita defendi, quam occidendo, aut mutilando.
106. Deinde an seruum sit modus, amen inculpate, rutele.
107. Irregularitatem incurrit qui ad defensionem rerum suarum, immo & parentum, occidit vel mutilat.
108. Rationes in contrarium cum solutionibus: & casus in quo ipsum contrarium potest procedere.
109. Non est irregulariter qui amicum ad vite sua necessariam defensionem aducat, si is aggressorem occidat.
110. Debet licita esse defensione, per quam occidens aut mutilans excusat ab irregularitate.
111. Debet esse presentis vita periculum, ut censetur adesse necessitas extusans ab irregularitate.